

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi erikoissairaanhoitolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi erikoissairaanhoitolakia siten, että valtioneuvosto ei enää määräisi sairaanhoitopiirien alueita. Tällöin kunta voisi sopia sairaanhoitopiirien kuntayhtymien kanssa siitä, mihin sairaanhoitopiiriin se kuuluu. Jotta kunnan asukkailla olisi mahdollisuus saada riittävät erikoissairaanhoidon palvelut, kunnalla säi-

lyisi kuitenkin edelleenkin velvollisuus kuulua johonkin sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään.

Esitys liittyy valtion vuoden 1999 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 7 §:n perusteella maa on jaettu 21 sairaanhoitopiiriin. Kunnat on valtioneuvoston päätöksellä määrätty johonkin näistä sairaanhoitopiireistä. Sairaanhoitopiirin alueella olevat kunnat ovat jäseninä sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä. Kunnan siirtyminen sairaanhoitopiiristä ja samalla sairaanhoitopiirin kuntayhtymästä toiseen piiriin edellyttää valtioneuvoston päätöstä. Erikoissairaanhoitolain voimassaoloaikana vain yksi kunta on tehnyt esityksen siirrosta toiseen sairaanhoitopiiriin. Tehdyn esityksen perusteella valtioneuvosto muutti sairaanhoitopiirijakoa.

Sairaanhoitopiirien toiminnan ja niiden alueiden vakiinnuttua ehdotetaan erikoissairaanhoitolakia muutettavaksi siten, että valtioneuvosto ei enää vahvista sairaanhoitopiirien alueita. Tällöin sairaanhoitopiirien alueet määräytyisivät sairaanhoitopiirien kuntayhtymien jäsenkuntien muodostaman alueen mukaan. Kunta voisi tällöin vaihtaa sairaanhoitopiiriä sopimalla asiasta sen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa, johon se haluaa siirtyä. Kunnalla ei kuitenkaan olisi oikeutta itse päättää siitä, että se liittyy

johonkin sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään, vaan liittymisen tulee tapahtua kuntalain (365/1995) ja kuntayhtymän perussäännön edellyttämällä tavalla.

Kunnalle annettavaa mahdollisuutta siirtyä sairaanhoitopiiristä toiseen ilman valtioneuvoston päätöstä voidaan perustella myös sillä, että nyt yksittäisten kuntien mahdollisuus vaikuttaa sairaanhoitopiirin toimintaan on usein ollut melko vähäistä. Antamalla kunnalle mahdollisuus vaihtaa oma-aloitteisesti sairaanhoitopiiriä voitaneen lisätä yksittäisten kuntien esittämien mielipiteiden merkitystä sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä, koska kuntien näkemysten riittämätön huomiointi ottaminen voi johtaa yhden tai useamman kunnan siirtymiseen sairaanhoitopiiristä toiseen.

Ehdotetun muutoksen jälkeenkin kunnan tulisi aina kuulua johonkin sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään. Tämä on välttämätöntä, koska suurten hoitokustannusten tasaus, potilashävikovakuutus, päivystysjärjestelyt ja poikkeusoloihin varautuminen on tarkoituksenmukaisinta ja taloudellisinta hoitaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimesta. Kunta voi näin ollen erota sairaanhoitopiirin kuntayhtymästä vasta siitä ajankohdasta luki-

en kun se liittyy toisen sairaanhoitopiiriin kuntayhtymän jäseneksi.

2. Esityksen vaikutukset

Erikoissairaanhoitolain muutos antaa kunnalle mahdollisuuden hakeutua sellaisen sairaanhoitopiiriin jäseneksi, jonka palvelut vastaavat parhaiten sen tarpeita. Koska kunnan asukkaiden kannalta yksi keskeisimmistä tekijöistä on etäisyys palveluista, rajaa tämä kuitenkin kuntien käytännön mahdollisuuksia vaihtaa sairaanhoitopiiriä. Siirtyminen sairaanhoitopiiriin, jonka palvelut ovat selvästi kauempana kuin aiemmin, ei liene useinkaan kuntalaisten edun mukaista.

Ehdotetuilla säädösmuutoksilla ei olisi välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Kunnan siirtyminen toiseen sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään ei vaikuttane merkittävästi kunnalle aiheutuviin kustannuksiin. Kokonaisuutena mahdollisuudet taloudellisten säästöjen saavuttamiseen ovat kuitenkin vähäisiä.

Ehdotetut muutokset eivät myöskään vaikuta kunnan saamaan valtionosuuteen. Näin ollen muutoksilla ei olisi valtiontaloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys perustuu sosiaali- ja terveysministeriön ja Suomen Kuntaliiton yhteistyössä to-

teuttamaan terveydenhuollon kehittämisprojektiin ja sen yhteydessä laadittuun selvitysmiesraporttiin (sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 1998:2). Jatkovalmistelu on tapahtunut virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Suomen Kuntaliittoa.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa on annettu hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi erikoissairaanhoitolain muuttamisesta ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaan annetun lain kumoamisesta (HE 164/1998 vp.). Mainitussa esityksessä ehdotetaan erikoissairaanhoitolakia muutettavaksi siten, että Helsingin sairaanhoitopiiri ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri yhdistetään yhdeksi sairaanhoitopiiriksi. Lisäksi Helsingin yliopistollinen keskussairaala liitettäisiin perustettavaan uuteen sairaanhoitopiiriin. Helsinki ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin kuntayhtymän kunnat kuuluisivat ehdotuksen mukaan samaan sairaanhoitopiiriin, joka vastaisi koko alueen erikoissairaanhoitosta.

Mainitun hallituksen esityksen vuoksi ehdotetaan tässä esityksessä kumottavaksi ne säännökset, jotka mahdollistavat sen, että yksi kunta muodostaa sairaanhoitopiiriin. Jos mainittua esitystä ei hyväksytä, tulee tähän esitykseen tehdä tästä johtuvat muutokset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Erikoissairaanhoitolaki

3 §. Pykälässä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää erikoissairaanhoitoa. Jäljempänä 7 §:n 2 momenttiin ehdotetun muutoksen ja 8 §:n ehdotetun kumoamisen vuoksi ehdotetaan 3 §:n 1 momenttiin otettavaksi säännös, jonka mukaan kunnan on kuuluttava erikoissairaanhoidon järjestämiseksi johonkin sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään. Säännös ei kuitenkaan määritä sitä, mihin sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään kunnan pitää kuulua. Lisäksi lainkohdassa oleva viittaus sittemmin kumottuun väestökirjala-

kiin (141/1969) ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi voimassa olevaan kotikuntalakiin (201/1994).

7 §. Pykälässä säädetään sairaanhoitopiiri-jaosta. Pykälän 1 momentissa todetaan, että sairaanhoidon järjestämistä varten maa jaetaan sairaanhoitopiireihin ja samalla säädetään olemassa olevat sairaanhoitopiirit. Pykälän 2 momentissa todetaan, että sairaanhoitopiirien alueet määrää ja niihin tehtävistä muutoksista päättää valtioneuvosto sen jälkeen, kun asianomaisia kuntia ja kuntainliittoja on kuultu. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sairaanhoitopiiri-

rin alue määräytyy sairaanhoitopiirin kuntayhtymään kuuluvien kuntien mukaan. Ehdotettu muutos merkitsisi sitä, että valtioneuvosto ei enää päättäisi sairaanhoitopiirien alueita. Yksittäinen kunta voi ehdotetun muutoksen jälkeen sopia siirtymisestä toiseen sairaanhoitopiiriin asianomaisen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa.

8 §. Pykälän 1 momentissa todetaan, että sairaanhoitopiirin alueella olevat kunnat ovat jäseninä sairaanhoitopiirin kuntainliitossa. Lisäksi 2 momentissa säädetään lääkärilautustusta antavan yliopiston osallistumisesta sairaanhoitopiirin hallintoon ja 3 momentissa lain säännösten soveltamisesta sairaanhoitopiiriin, jossa on vain yksi kunta. Koska yliopiston osallistumisesta sairaanhoitopiirin hallintoon on säädetty myös 25 §:ssä ja samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnalle annettavassa hallituksen esityksessä, ehdotetaan erikoissairaanhoitolakia muutettavaksi siten, että Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirit yhdistettäisiin, ja kun edellä 3 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että kunnan tulee kuulua johonkin sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään, ehdotetaan pykälä tarpeettomana kumottavaksi.

55 §. Pykälässä säädetään korvauksen suorittamisesta muutettaessa sairaanhoitopiirijakoa. Jos sairaanhoitopiirin kuntainliiton jäsenkunta sairaanhoitopiirijakoa muutettaessa siirtyy toiseen sairaanhoitopiiriin, on luovut-tavan kuntayhtymän suoritettava vastaanot-tavalle kuntayhtymälle pykälässä säädetty kor-vaus. Sairaanhoitopiiri- jaon muuttumisen tul-lessa ehdotuksen mukaan kuntien päätettä-väksi ei lailla ole enää tarpeen säätää sai-raanhoitopiirien kuntayhtymien välisistä kor-vauksista. Kunnan osuus sairaanhoitopiirin kuntayhtymän omaisuuteen määräytyy kun-tayhtymän perussopimuksen mukaan. Perus-sopimus määrittää myös sairaanhoitopiirin vaihdon yhteydessä suoritettavat korvaukset. Tämän vuoksi pykälä ehdotetaan kumotta-vaksi.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päi-vänä tammikuuta 1999.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus-kunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

erikoissairaanhoidolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoidolain (1062/1989) 8 ja 55 §
ja
muutetaan 3 §:n 1 momentti ja 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

3 §
Kunnan, joka on kotikuntalain (201/1994)
mukaan henkilön kotikunta, on huolehdittava
siitä, että henkilö saa 1 §:n 2 momentissa
tarkoitettua tarpeellisen erikoissairaanhoidon
tämän lain mukaisesti. Tämän velvoitteen
mukaisen erikoissairaanhoidon järjestämisek-
si kunnan on kuuluttava johonkin sairaan-
hoitopiirin kuntayhtymään.

7 §
Sairaanhoitopiirin alue muodostuu sairaan-
hoitopiirin kuntayhtymään kuuluvista kun-
nista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 199

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Terttu Huttu-Juntunen

Laki

erikoissairaanhoidolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoidolain (1062/1989) 8 ja 55 §
 ja
muutetaan 3 §:n 1 momentti ja 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §
 Kunnan, jossa henkilöllä on väestökirjailaissa (141/69) tarkoitettu kotipaikka, on huolehdittava siitä, että henkilö saa 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun tarpeellisen erikoissairaanhoidon tämän lain mukaisesti.

3 §
 Kunnan, joka on kotikuntalain (201/1994) mukaan henkilön kotikunta, on huolehdittava siitä, että henkilö saa 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun tarpeellisen erikoissairaanhoidon tämän lain mukaisesti. Tämän velvoitteen mukaisen erikoissairaanhoidon järjestämiseksi kunnan on kuuluttava johonkin sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään.

7 §

Sairaanhoitopiirien alueet määrää ja niihin tehtävistä muutoksista päättää valtioneuvosto sen jälkeen, kun asianomaisia kuntia ja kuntainliittoja on kuultu.

Sairaanhoitopiirin alue muodostuu sairaanhoitopiiriin kuntayhtymään kuuluvista kunnista.

8 §
 Sairaanhoitopiirin alueella olevat kunnat ovat jäsenenä sairaanhoitopiirin kuntainliitossa.

8 §
 (kumotaan)

Sairaanhoitopiirin alueella olevan lääkärinkoulutusta antavan yliopiston osallistumisesta sairaanhoitopiiriin kuntainliiton hallintoon säädetään jäljempänä 25 ja 26 §:ssä.

Jos sairaanhoitopiiriin muodostaa yksi kunta, tässä laissa tarkoitettu erikoissairaanhoido voidaan järjestää kansanterveyslain (66/72) mukaisena terveyskeskuksen toimintana. Tällöin on kunnan osalta soveltuvien osin voimassa, mitä tämän lain 5, 9, 10, 12—14, 23, 30—44 §:ssä, 45 §:n 2 momentissa ja 58 §:ssä säädetään sairaanhoitopiiriin kuntainliitosta.

55 §
 Jos sairaanhoitopiiriin kuntainliiton jäsenkunta sairaanhoitopiirijakoa muutettaessa siirtyy toiseen sairaanhoitopiiriin, on kun-

55 §
 (kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

*tainliiton suoritettava sille kuntainliitolle,
jonka jäseneksi kunta siirtyy, korvaus kun-
nan osuudesta kuntainliiton varoihin velat
vähennettynä.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 . _____*